

a jejich party naznačeny vždy pomocí několika solmizačních slabik, z nichž je evidentní, že vzájemně neladí. To je pak komentováno papežským legátem, velkovévodou toskánským, benátským a španělským vyslancem a dalšími osobami. Pravděpodobně se tedy nejedná o dokument přímo související s pražským karnevalovým představením z roku 1617, ale spíše o jakousi hříčku hudebně vzdělané osoby s přístupem k aktuálnímu politickému dění; podaří se ji důkladněji interpretovat a snad i zjistit jejího autora?

V posledním konferenčním bloku promluvil dirigent Marek Štryncl, architekt Václav Krajc a malíř Jiří Bláha o přenosném barokním divadle Florea Theatrum, v němž by měla být inscenace realizována, a režisér Lorenzo Chardoy, před nímž stojí úkol nalézt způsob, jakým bude maximálně zachován a tlumočen duch díla při jeho novodobé realizaci. Ve výroční den konání představení, tedy 5. února, měli účastníci konference možnost zúčastnit se exkurze na Pražském hradě pod zasvěceným vedením Ivana Muchky a vyjasnit si názory přímo na „místě činu“, tedy v Soudní světnici Starého královského paláce. Oproti původnímu záměru byly odvolány reprízy plánované realizace, která se tak uskuteční pouze jednou, a to letos 4. července na nádvoří HAMU.

Václav Kapsa

Popular Music in Communist and Post-Communist Europe: State of Research, Perspectives, Katedra muzikologie FF UP Olomouc, Olomouc 28.–29. března 2017

V roce 1985 se čeští muzikologové Jiří Fukač a Ivan Poledňák zúčastnili třetí konference tehdy mladé mezinárodní organizace IASPM (International Association for the Study of Popular Music). První uvedený záhy po návratu o průběhu akce podal zprávu v časopise *Opus musicum* v článku nazvaném „Montreal '85 aneb svět se točí kolem populární hudby“. Titulek výstižně pojmenoval realitu hudební kultury na konci dvacátého století, ovšem s výjimkou zájmů tradičních

(evropských i mimoevropských) hudebně-vědných institucí. Ty se k organizovanému a systematickému výzkumu populární hudby dostávaly jen velmi pozvolna; těm českým se to nepodařilo dodnes, byť měly již solidní základ v pracích obou zmíněných akademiků, ale především v celoživotním díle „populárního“ muzikologa Josefa Kotka (1928–2009). Znovuvedení tématu populární hudby do kontextu domácí hudební vědy bylo jedním z hlavních cílů konference „Populární hudba v komunistické a postkomunistické Evropě: stav výzkumu a perspektivy“, kterou ve dnech 28.–29. března 2017 uspořádala Katedra muzikologie Univerzity Palackého v Olomouci.

Výjimečnost olomouckého setkání dokládá fakt, že podobně zaměřené sympozium – srovnatelné rozsahem i mezinárodním významem – proběhlo v českém prostoru naposledy před pětadvaceti lety, konkrétně v červenci roku 1992. Pražská konference na téma „Středoevropská populární hudba“, organizovaná Alešem Opekarem, byla tehdy prvním větším podnikem čerstvě založené české pobočky IASPM (se sídlem při brněnské univerzitě, existující ale pouze několik let); zúčastnilo se jí dvaatřicet odborníků včetně jednadvaceti zahraničních hostů. Nejenom obsahem, ale vůbec samotným uspořádáním akce vycházela z unikátních historických okolností přelomu osmdesátých a devadesátých let, s nimiž souvisel jednak zvýšený zájem o hudbu a kulturu bývalých socialistických evropských zemí, jednak vrcholná víra v politickou funkci populární hudby (především rocku) a její potenciální vliv na pád „železné opony“. Nakonec šlo také o svého druhu završení dosavadního českého bádání o populární hudbě, které započalo zřízením speciálního pracoviště pro daný typ hudby v rámci nově založeného Ústavu pro hudební vědu ČSAV v únoru 1962 a které snahou již zmíněných muzikologů vyústilo v širší syntézy, jakou byla zvláště *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*, vydaná ve čtyřech svazcích v letech 1980–1990. Opekarovo závěrečné zhodnocení konference s tím, že „Praha našla své místo v kontinuitě světového badatelského úsilí“, se ukázalo jako klamné, ačkoliv ko-

nec komunistické represe populární hudby, stejně jako nový neomezený přístup k zahraničním informačním zdrojům mohly v dané době leckomu sugerovat opak. Také tyto skutečnosti se s pětadvacitiletým odstupem diskutovaly během březnového olomouckého setkání.

V rámci dvou paralelních sekcí dvoudenní konference na olomoucké Katedře muzikologie vystoupilo celkem dvaapadesát řečníků – vedle sedmi domácích badatelů a dvou hostů ze Slovenska šlo o akademiky z Běloruska, Bulharska, Estonska, Finska, Chorvatska, Irska, Itálie, Maďarska, Makedonie, Německa, Nizozemska, Polska, Rakouska, Rumunska, Ruska, Slovinska, Spojených států amerických, Srbska, Ukrajiny nebo Velké Británie. Vystupující reprezentovali řadu významných univerzit či jiných výzkumných institucí včetně University of California (Los Angeles), University of Bristol, University of Central Lancashire, Trinity College Dublin, University of Cologne, Institut d'Etudes Transtextuelles et Transculturelles (Lyon), Institute for Historical Justice and Reconciliation, Magyar Tudományos Akadémia a mnoho dalších.

Disciplinární i tematický rozptyl řečníků výstižně ilustroval, co dnes chápeme pod pojmem Popular Music Studies. Regionálně (národnostně) organizované panely nabízely perspektivy oborů muzikologie, hudební technologie, historie, kulturní historie, sociologie, literární věda, filmová věda, kulturní studia, teorie médií a komunikace, etnologie a kulturní antropologie, etnomuzikologie, politologie, ekonomie, slavistika nebo filozofie. Hranice uplatňovaných přístupů byly neortodoxní a neostře, zatímco je autoři aplikovali na frekventovaná témata, jakými jsou subkultura, opoziční funkce rozmanitých populárněhudebních žánrů, jejich ideologické, genderové, kulturněprůmyslové, institucionálně zprostředkovatelské a jiné souvislosti. Relativně vyšší zastoupení muzikologických příspěvků bylo dáno jednak koncepcí organizátorů, jednak určitým pokrokem samotného oboru, který teprve nyní začíná na poli výzkumu populární hudby konkurovat tradičně silné sociologii a v posledních letech tímto směrem rovněž expandující etnomuzi-

kologii. Zajímavé byly v tomto smyslu mimo jiné příspěvky (včetně hudebněanalytických přístupů) Jakuba Kasperského (*Stylistic Synthesis in Czesław Niemen's Selected Works*), Anny Piotrowské (*The Phenomenon of Marek Grechuta. Not only Poet and Composer*), Wolfa Georga Zaddacha (*Metal Militia Behind the Iron Curtain. Heavy and Extreme Metal in the 1980s German Democratic Republic*), Klause Näumanna (*A Case of Globalization: Reggae in Belarus*) nebo Richarda Duckwortha (*Laibach, The Beatles and the Propagation of the Laibachian Message to Europe and the West*).

Řadu dílčích sond a případových studií v souladu s původní koncepcí konference doplňovaly syntetizující pohledy – Leonardo Masi hovořil o situaci Popular Music Studies v Polsku, Michael Rauhut shrnul vývoj v Německu, Anna Szemere v jednom z hlavních referátů přednášela o stavu zkoumání populární hudby v Maďarsku. O domácí tradici – zvláště o „zlaté éře“ české takzvané populární muzikologie (Dorůžka, Poledňák, Fukač, Kotek) – referoval Aleš Opekar. Dynamické období přelomu osmdesátých a devadesátých let bylo předmětem úvodního hlavního referátu amerického historika Timothy Rybacka, který hovořil o okolnostech svého výzkumu, jenž vyústil v první „světovou“ knižní syntézu na dané téma – *Rock Around the Bloc: A History of Rock Music in Eastern Europe and the Soviet Union, 1954–1988* (Oxford University Press, New York – Oxford 1990). Rybackův příspěvek pochopitelně vzbudil diskusi o dlouholetém problému zkoumání populární hudby v komunistické a postkomunistické Evropě, totiž dominanci autorů „zvenčí“, zejména z angloamerické sféry; v tomto směru byla mnohými účastníky konstatována nutnost užší spolupráce badatelů „zevnitř“, badatelů, kteří mají bezprostřední kontakt s pramennou základnou, na níž by bylo možné spojenými silami postavit budoucí autoritativní syntézy. I to byl ostatně jeden z cílů olomoucké konference.

Už samotná skladba českých řečníků svým způsobem vypovídala o charakteru domácího výzkumu populární hudby – proti dvěma zástupcům oboru muzikologie (Blüml, Opekar) stáli literární vědec Petr Bílek, bohe-

místa Zuzana Zemanová, politolog Jan Charvát, kulturní teoretik Jakub Machek a socioložka Marta Kolářová; o české populární hudbě (konkrétně o rockovém undergroundu) hovořil i americký historik působící na Ústavu pro studium totalitních režimů Martin Tharp. Vývoji českého studia populární hudby v posledních pětadvaceti letech se ve shrnujícím referátu věnoval Jan Blüml; řeč byla o přesunu daného typu hudby jako předmětu bádání z původní domény muzikologie do sféry zájmu historiků soudobých dějin, dále o převážné orientaci na opoziční proudy rocku pod vlivem bezprostřední snahy vyrovnat se s kriminální či totalitní minulostí, která ale sama o sobě může přerůstat v uměleckou („postnormalizační“) ideologii, v tomto smyslu pak i o nepatřičném zaměňování uměleckých hodnot s hodnotami etickými v podání hudebních kritiků či jiných autorů a komentátorů podléhajících hlasu autorit typu Václava Havla. Můžeme-li

hovořit o obecných interpretačních tendencích, které se zrcadlily napříč prezentacemi, pak je to právě obrat od „ideologie rockismu“ směrem k uznání pop music – vynikající příspěvek v tomto směru přednesl mimo jiné Dean Vuletic (*Communist Europe and the Eurovision Song Contest*); problematiky hledání alternativního výkladu nedávných populárněhudebních dějin, než jaký nabízí dominantní rock-centrický akademický pohled posledních dvou dekad, se dotkl i Marko Zubak prostřednictvím pojmu „crate digging“ (*In Search of the Lost Socialist Groove: Crate Digging in Eastern Europe*).

Doufejme, že se naplní přání všech zúčastněných olomoucké konference, tedy rozvíjet středoevropskou tradici mezioborových setkávání a diskusí o lokální i světové populární hudbě.

Jan Blüml